

Trường Đại học Nha Trang Khoa Công nghệ Thông tin

CƠ SỞ DỮ LIỆU

Chủ đề 7: Ngôn ngữ SQL

(Structured Query Language)

TS. Phạm Thị Thu Thúy thưthuy@ntu.edu.vn

Nội dung trình bày

- ❖ Giới thiệu
- ❖ Ngôn ngữ định nghĩa dữ liệu
- Ngôn ngữ cập nhật dữ liệu
- ❖ Ngôn ngữ truy vấn dữ liệu

Giới thiệu

SQL (Structured Query Language)

- Ngôn ngữ cấp cao.
- 1970, phát triển bởi IBM.
- Được chuẩn hóa bởi ANSI và ISO
 - SQL-86.
 - SQL-92.
 - SQL-99.

. Gồm

- Ngôn ngữ định nghĩa dữ liệu.
- Ngôn ngữ thao tác dữ liệu.
- Ngôn ngữ định nghĩa khung nhìn.
- Ngôn ngữ phân quyền và bảo mật.

Định nghĩa dữ liệu

- ❖Ngôn ngữ
 - Mô tả lược đồ cho các quan hệ.
 - Mô tả miền giá trị cho các thuộc tính.
 - Mô tả ràng buộc toàn vẹn.
 - Chỉ mục trên mỗi quan hệ.
- ❖ Gồm các lệnh
 - CREATE / DROP DATABASE
 - CREATE / DROP / ALTER TABLE
 - CREATE / DROP DOMAIN

Kiểu dữ liệu (1)

- ❖Số
 - Số nguyên
 - INTEGER (INT)
 - SMALL INTEGER (SMALLINT)
 - Số thực
 - FLOAT[n]
 - REAL
 - DOUBLE PRECISION
 - Số thập phân
 - DECIMAL(p,n)

Kiểu dữ liệu (2)

- Chuỗi ký tự
 - Chuỗi có độ dài cố định
 - CHARACTER(n) (CHAR(n))
 - Chuỗi có độ dài thay đổi
 - CHARACTER VARYING(n) (VARCHAR(n))
 - Chuỗi ký tự unicode
 - NATIONAL CHARACTER(n)
 - NATIONAL CHARACTER VARYING (n)
 - Giá trị mặc định n = 1.
- ❖ Chuỗi Bit
 - BIT(n)
 - BIT VARYING(n)
- ❖ Ngày, giờ
 - DATE
 - TIME
 - TIMESTAMP

Tạo và hủy CSDL

- ❖ CREATE DATABASE < tên csdl>
 - create database CsdlCongty
- DROP DATABASE <tên csdl> [RESTRICT | CASCADE]
 - drop database CsdlCongty

Tạo bảng (1)

Tạo bảng (2)

```
❖ Ví dụ
      create table NHANVIEN (
                      varchar(15)
                                     not null,
         Ho
                      varchar(20),
         Dem
         Ten
                      varchar(15)
                                     not null,
         MaNV
                      char(9)
                                     not null,
         Ngsinh
                      date,
         Dchi
                      varchar(30),
         GTinh
                      char,
                      decimal(10,2),
         Luong
         MaGSat
                      char(9),
         MaPhong
                                     not null
                      int
```

Tạo bảng (3)

```
❖Đặt tên cho RBTV
   CONSTRAINT <tên RBTV> <RBTV>
❖ Ví du
     create table PHONGBAN (
        Ten
                    varchar(15)
                                 unique,
        MaPB
                    int
                                 not null,
        TrPhong
                    varchar(9)
                                 not null,
        NgNhanChuc date,
        constraint PB_PK primary key (MaPB),
        constraint PB_TrPh foreign key (TrPhong) references NHANVIEN (MaNV) on delete
        set null on update cascade
```

Xóa bảng

- ❖ DROP TABLE <tên bảng> [RESTRICT | CASCADE]
- ❖ DROP TABLE <tên bảng>
- ❖ Ví dụ drop table PHONGBAN

Sửa bảng (1)

- ❖ALTER TABLE <tên bảng> ADD COLUMN <tên thuộc tính> <kiểu dữ liệu> [<RBTV>]
 - Ví dụ alter table NHANVIEN add column DThoai char(10)
- ALTER TABLE <tên bảng> DROP COLUMN <tên thuộc tính>
 - Ví dụ alter table NHANVIEN drop column DThoai
- ALTER TABLE <tên bảng> ALTER COLUMN <tên thuộc tính> <kiểu dữ liệu mới>
 - Ví dụ alter table NHANVIEN alter column GTinh int

Sửa bảng (2)

- *ALTER TABLE <tên bảng> ADD CONSTRAINT <tên RBTV> <RBTV>
 - Ví dụ
 alter table NHANVIEN add constraint NV_Luong check (Luong > 0)
- ❖ALTER TABLE <tên bảng> DROP CONSTRAINT <tên RBTV>
 - Ví dụ
 alter table NHANVIEN drop constraint NV_Luong

Tạo và xóa miền giá trị

- ❖CREATE DOMAIN <tên kiểu dữ liệu mới> AS <kiểu dữ liệu cơ bản>
 - Ví dụ create domain Diachi as varchar(100)
- ❖ DROP DOMAIN < tên kiểu dữ liệu>

Cập nhật dữ liệu (1)

Chèn dữ liệu

- Chèn từng dòng
 - INSERT INTO <tên bảng> [(<danh sách thuộc tính>)] VALUES (<danh sách giá trị>)
 - Ví dụ
 - insert into DUAN (TenDA, MaDA, Diadiem, Phong) values ('San pham X',1,'Tan Binh',5)
 - insert into DUAN values ('San pham X',1,'Tan Binh',5)
- Chèn nhiều dòng
 - INSERT INTO <tên bảng> [(<danh sách thuộc tính>)] <lệnh truy vấn>

Cập nhật dữ liệu (2)

- ❖ Xóa dữ liệu
 - DELETE FROM <tên bảng> [WHERE <điều kiện>]
 - Ví dụ
 - delete from NHANVIEN where MaPhong = 5
 - delete from NHANVIEN

Cập nhật dữ liệu (3)

PHONGBAN	TenPB	MaPB	TrPhong	NgNhanChuc
	Nghiên cứu	5	888665555	19/06/1981
	Điều hành	4	987987987	01/01/1995

DIADIEM_PHG	MaPB	Diadiem
	5	Tân Bình
	5	Thủ Đức
	5	Phú Nhuận
	4	Gò Vấp

DUAN	TenDA	MaDA	Diadiem	Phong
	Sản phẩm X	1	Tân Bình	n 5 II
	Sản phẩm Y	2	Thủ Đức	n g II

Cập nhật dữ liệu (4)

❖Sửa dữ liệu

```
    UPDATE <tên bảng>
    SET <tên thuộc tính> = <giá trị mới>,
    <tên thuộc tính> = <giá trị mới>,
    ...
    [WHERE <điều kiện>]
```

- Ví dụ
 - update DUAN
 set Diadiem = 'Hanoi', Phong = 4
 where Maso=10
 - update NHANVIEN set Luong = 1.1 * Luong

Truy vấn dữ liệu

Cú pháp

- SELECT <dstt>
 FROM <dsb>
 [WHERE <đk>]
 [GROUP BY <dstt nhóm>]
 [HAVING <đk nhóm>]
 [ORDER BY <dstt sắp xếp>]
- * Kết quả của lệnh truy vấn là một bảng.
- * Bảng trong SQL có thể chứa các bộ trùng nhau.

Trong đó

- <dstt>: danh sách thuộc tính của quan hệ kết quả.
- <dsb>: danh sách bảng liên quan đến câu truy vấn.
- <đk>: điều kiện để chọn hoặc ghép các bô.
- <dstt nhóm>: danh sách thuộc tính để nhóm các bộ.
- <đk nhóm>: điều kiện chọn các nhóm.
- <dstt sắp xếp>: danh sách các thuộc tính và thứ tự sắp xếp tương ứng.

Phép toán quan hệ

```
\star \pi_{< dstt>}(R)
      select <dstt>
      from R
*\sigma_{<dkc>}(R)
      select *
      from R
      where <đkc>
⋄ R × S
      select *
      from R, S
♦ R
      select *
      from R, S
      where <đkk>
```

```
\bullet \pi_{<dstt>}(\sigma_{<dkc>}(R))
       select <dstt>
       from R
       where <đkc>
```

Ví dụ

- * Tìm các nhân viên làm việc trong phòng số 4.
 - $\sigma_{MaPB=4}(NHANVIEN)$
 - select * from NHANVIEN where MaPB = 4
- Cho biết họ, tên, giới tính và mức lương của các nhân viên.
 - π_{Ho, Ten, GTinh, Luong}(NHANVIEN)
 - select Ho, Ten, GTinh, Luong from NHANVIEN
- Cho biết tên các trưởng phòng
 - $\pi_{\mathsf{Ho, Ten}}(\mathsf{PHONGBAN} \bowtie_{\mathsf{TrPhg}=\mathsf{MaNV}} \mathsf{NHANVIEN})$
 - select Ho, Ten from NHANVIEN, PHONGBAN where TrPhg = MaNV

Phép toán tập hợp

❖ SQL hỗ trợ các phép toán

- UNION (Hội)
- EXCEPT (Hiệu).
- INTERSECT (Giao).
- Đặc điểm
 - Các dòng giống nhau bị loại trong bảng kết quả.
 - Các bảng tham gia phép toán phải có tính khả hợp

❖ Giữ lại các dòng giống nhau

- UNION ALL
- EXCEPT ALL
- INTERSECT ALL

- (SELECT <dstt> FROM <dsb>
 WHERE <đk>)
 UNION [ALL]
 (SELECT <dstt> FROM <dsb>
 WHERE <đk>)
- (SELECT <dstt> FROM <dsb>
 WHERE <đk>)
 EXCEPT [ALL]
 (SELECT <dstt> FROM <dsb>
 WHERE <đk>)
- (SELECT <dstt> FROM <dsb>
 WHERE <đk>)
 INTERSECT [ALL]
 (SELECT <dstt> FROM <dsb>
 WHERE <đk>)

Đặt tên

- ❖Đặt tên trong mệnh đề SELECT: select count(*) as 'Tong so nhan vien' from NHANVIEN
- ❖Đặt tên trong mệnh đề FROM:
 - Đặt tên cho bảng select NV.Ho, NV.Ten. PB.Ten from NHANVIEN, PHONGBAN where MaPB = MaPB

select NV.Ho, NV.Ten. PB.Ten from NHANVIEN as NV, PHONGBAN as PB where NV.MaPB = PB.MaPB

 Đặt tên cho bảng và thuộc tính select * from PHONGBAN AS PB(Ten, Maso, MaTrPhg, Ngay)

Phép toán số học

♣ +, -, *, / có thể áp dụng cho các giá trị số trong mệnh đề SELECT select 1.1 * Luong as 'Luong moi' from NHANVIEN

NHANVIEN	 Luong	
	40000	
	30000	
	38000	
	25000	

Luong moi
44000
33000
41800
27500

+, - có thể áp dụng cho các giá trị kiểu ngày giờ select NgNhanChuc + 150 as 'Cong Ngay' from PHONGBAN

Phép toán so sánh và luận lý

- Dùng trong mệnh đề WHERE hoặc HAVING để xây dựng các điều kiện chọn và điều kiện kết.
 - =, <, ≤, >, ≥, <>
 - BETWEEN <giá trị> AND <giá trị>
 - AND, OR, NOT
- Tìm các nhân viên phòng số 5 có lương trong khoảng 30.000 và 40.000
 - select * from NHANVIEN where (Luong >= 30000) and (Luong <= 40000) and Phg = 5
 - select *
 from NHANVIEN
 where (Luong between 30000 and 40000) and Phg = 5

Phép toán so sánh chuỗi

- LIKE <mẫu đối sánh> [ESCAPE <kí tự thoát>]
- Mẫu đối sánh
 - Chuỗi ký tự để so sánh.
 - % thay cho một đoạn ký tự tùy ý.
 - _ thay cho một ký tự tùy ý.

Ký tự thoát

- Ký tự để loại bỏ chức năng đặc biệt của % và _.
- Có thể dùng ký tự bất kỳ không xuất hiện trong mẫu đối sánh.

❖ Tìm nhân viên họ Nguyen

 select MaNV, Ho, Ten from NHANVIEN where Ho LIKE 'Nguyen%'

Tìm nhân viên họ Nguyen_

 select MaNV, Ho, Ten from NHANVIEN where Ho LIKE 'Nguyen_% escape '\'

Khử các dòng giống nhau

select Luong from NHANVIEN

- SQL không tự động loại các bộ trùng nhau
 - Tốn thời gian so sánh và sắp xếp.
 - Sử dụng cho các truy vấn thống kê
- select distinct Luong from NHANVIEN

Luong 40000

30000

38000

25000

43000

Các hàm tập hợp

- ❖ SQL cung cấp 5 hàm tập hợp:
 - SUM(<tên thuộc tính>) tính tổng các giá trị của thuộc tính
 - MAX(<tên thuộc tính>) tìm giá trị lớn nhất của thuộc tính
 - MIN(<tên thuộc tính>) tìm giá trị nhỏ nhất của thuộc tính
 - AVG(<tên thuộc tính>) tính giá trị trung bình của thuộc tính
 - COUNT(*) đếm số dòng của bảng
 - COUNT(<tên thuộc tính>) đếm các giá trị khác null của thuộc tính

Ví dụ

```
select sum(Luong) AS TongLuong,
max(Luong) AS LuongCaonhat,
min(Luong) AS LuongThapnhat,
avg(Luong) AS LuongTB
from NHANVIEN
```

* Chỉ được xuất hiện trong mệnh đề SELECT hoặc HAVING

Gom nhóm các bộ

GROUP BY - HAVING

```
SELECT <dstt nhóm> [, <dshth>]
FROM <dsb>
[WHERE <đk>]
GROUP BY <dstt nhóm>
[HAVING <đk nhóm>]
```

Trong đó

- <dstt nhóm>: danh sách thuộc tính gom nhóm
- <dshth>: danh sách các hàm tập hợp.
- <đk>: điều kiện chọn hoặc điều kiện kết.
- <đk nhóm>: điều kiện lựa chọn các nhóm.

Chú ý

- WHERE được thực hiện trước GROUP BY.
- HAVING chỉ xuất hiện khi có GROUP BY

Ví dụ

Với mỗi phòng, cho biết số dự án phòng đó điều phối.

select Phong, count(MaDA) as 'So du an' from DUAN group by Phong

DUAN	TenDA	MaDA	Diadiem	Phong
	Sản phẩm X	1	Tân Bình	5
	Sản phẩm Y	2	Thủ Đức	5
	Sản phẩm Z	3	Phú Nhuận	5
	Tin học hóa	10	Gò Vấp	4
	Phúc lợi	30	Gò Vấp	4
	Tái tổ chức	20	Phú Nhuận	1

Phong	So du an
5	3
4	2
1	1

Ví dụ

Cho biết mã số, tên dự án và số nhân viên tham gia đối với những dự án có nhiều hơn 2 nhân viên tham gia.

select DA.MaDA, DA.Ten, count(*) as 'So nhan vien' from DUAN as DA, THAMGIA as TG
WHERE DA.MaDA=TG.MaDA
group by DA.MaDA, DA.Ten
having count(*) > 2

Có thể kết hợp: count(distinct())

(Theo: https://www.w3resource.com/sql/aggregate-functions/count-with-distinct.php)

Gom nhóm các bộ (4)

DA.TenDA	DA.MaDA	 TG.MaNV	TG.MaDA	
Sản phẩm X	1	123456789	1	
Sản phẩm X	1	453453453	1	
Sản phẩm Y	2	123456789	2	
Sản phẩm Y	2	453453453	2	
Sản phẩm Y	2	333445555	2	
•••				

DA.MaDA	DA.TenDA	So nhan vien
2	Sản phẩm Y	3

Sắp xếp kết quả

❖ORDER BY

- SELECT <dstt>
 FROM <dsb>
 [WHERE <đk>]
 ORDER BY <dstt sắp xếp>
- <dstt sắp xếp>: danh sách các cặp (tên thuộc tính, thứ tự sắp xếp).
- Thứ tự:
 - ASC tăng dần.
 - DESC giảm dần.
 - Mặc định là ASC.

Ví dụ

- Với mỗi nhân viên, cho biết mã nhân viên và mã dự án mà nhân viên đó tham giá. Sắp xếp kết quả theo thứ tự tăng dần của mã nhân viên và giảm dần của mã dự án.
 - select MaNV, MaDA from THAMGIA order by MaNV, MaDA desc

MaNV	MaDA
123456789	2
123456789	1
333445555	20
333445555	10
333445555	3
333445555	2

So sánh với NULL

*** NULL**

- Không biết.
- Không sắn sàng.
- Không thể áp dụng.

* Tính toán và so sánh với NULL

- null + $3 \rightarrow$ null.
- null $> 3 \rightarrow$ unknown.

❖ SQL cung cấp 2 phép toán

- IS NULL.
- IS NOT NULL.

Tìm các nhân viên không có người giám sát

select MaNV, Ho, Ten from NHANVIEN where MaNQL is null

Tìm các nhân viên có người giám sát

select MaNV, Ho, Ten from NHANVIEN where MaNQL is not null

Logic 3 chân trị

AND	TRUE	FALSE	UNKNOWN
TRUE	TRUE	FALSE	UNKNOWN
FALSE	FALSE	FALSE	FALSE
UNKNOWN	UNKNOWN	FALSE	UNKNOWN

OR	TRUE	FALSE	UNKNOWN
TRUE	TRUE	TRUE	TRUE
FALSE	TRUE	FALSE	UNKNOWN
UNKNOWN	TRUE	UNKNOWN	UNKNOWN

NOT	
TRUE	FALSE
FALSE	TRUE
UNKNOWN	UNKNOWN

Truy vấn lồng

Truy vấn sử dụng các giá trị của truy vấn khác trong điều kiện so sánh.

```
Truy vấn cha

SELECT <dstt>
FROM <dsb>
WHERE <so sánh tập hợp> (
SELECT <dstt>
FROM <dsb>
WHERE <đk>)

Truy vấn con
```

*Chỉ xuất hiện trong mệnh đề WHERE.

So sánh tập hợp (1)

Phép toán

- IN kiểm tra sự tồn tại của một giá trị trong một tập hợp.
- ALL so sánh một giá trị với tất cả các giá trị của tập hợp.
- ANY so sánh một giá trị với một giá trị nào đó của tập hợp.
- ALL, ANY được kết hợp với các phép toán so sánh {=, <, ≤, >, ≥, <>}.
- EXISTS kiểm tra sự tồn tại của kết quả của một câu truy vấn.

Cú pháp

- <tên thuộc tính> IN <truy vấn con>
- <tên thuộc tính> <phép toán so sánh> ALL <truy vấn con>
- <tên thuộc tính> <phép toán so sánh> ANY <truy vấn con>
- EXISTS <truy vấn con>

Ví dụ

Tìm các nhân viên của *Tìm các nhân viên của phòng số 2 và 5.
phòng 'Nghiên cứu'.

```
select *
from NHANVIEN
where MaPB in (2, 5)

Tập hợp tường minh
```

```
select *
from NHANVIEN
where MaPB = (
select MaPB
from PHONGBAN
where TenPB = Nghiên cứu')
```

Truy vấn con vô hướng

Ví dụ

Cho biết tên nhân viên có mức lương lớn hơn lương của các nhân viên phòng số 5.

```
select *
from NHANVIEN
where Luong > ALL (
select Luong
from NHANVIEN
where MaPB = 5)
```

Cho biết các nhân viên không tham gia các dự án mà phòng số 5 quản lý.

```
select MaNV
from NHANVIEN
where MaNV not in (
select TG.MaNV
from THAMGIA as TG, DUAN as DA
where TG.MaDA = DA.MaDA and DA.Phg = 5)
```

Truy vấn lồng phân cấp (1)

- Mệnh đề WHERE của truy vấn con không tham chiếu đến thuộc tính của các bảng trong mệnh đề FROM của truy vấn cha.
- Truy vấn con được thực hiện trước truy vấn cha.

```
Ví dụ
select *
from NHANVIEN
where Luong > ALL (
select Luong
from NHANVIEN
where MaPB = 5)
```

Truy vấn lồng phân cấp (2)

NHANVIEN	MaNV	 Luong
	888665555	55000
	333445555	40000
	123456789	30000
	666884444	38000
	453453453	25000
	987654321	43000
	999887777	25000
	987987987	25000

> ALL

Luong
40000
30000
38000
25000

MaNV	 Luong
888665555	55000
987654321	43000

Truy vấn lồng tương quan (1)

- Mệnh đề WHERE của truy vấn con tham chiếu đến thuộc tính của các bảng trong mệnh đề FROM của truy vấn cha.
- Truy vấn con được thực hiện nhiều lần, mỗi lần ứng với một bộ của truy vấn cha.
- Tìm các nhân viên không có thân nhân nào select * from NHANVIEN as NV where not exists (select * from THANNHAN as TN where TN.MaNV = NV.MaNV)

Truy vấn lồng tương quan (2)

NHANVIEN	MaNV	 Luong
	888665555	55000
	333445555	40000
	123456789	30000

MaNV	Ten	
333445555	Anh	
333445555	The	
987654321	An	
123456789	Minh	
123456789	Anh	
	333445555 333445555 987654321 123456789	333445555 Anh 333445555 The 987654321 An 123456789 Minh

MaNV	Ten	
333445555	Anh	
333445555	The	

MaNV	Ten	
123456789	Minh	
123456789	Anh	

MaNV	 Luong
888665555	55000

Truy vấn lồng tương quan (4)

***** Biểu diễn bằng EXISTS.

```
SELECT R1.A, R1.B, R1.C
FROM R as R1
WHERE NOT EXISTS (
SELECT *
FROM S
WHERE NOT EXISTS (
SELECT *
FROM R as R2
WHERE R2.D = S.D AND
R2.E = S.E AND
R2.A = R1.A AND
R2.B = R1.B AND
R2.C = R1.C))
```

Tìm các nhân viên tham gia tất cả các dự án do phòng số 5 quản lý.

Phép kết trong SQL

❖JOIN, INNER JOIN

- Dùng kết nối hai bảng trong mệnh đề FROM.
- SELECT <dstt>
 FROM (<bdays 1> JOIN <bdays 2> ON <đkk>)
- Các phép kết mở rộng:
 - LEFT OUTER JOIN, LEFT JOIN.
 - RIGHT OUTER JOIN, RIGHT JOIN.
 - FULL OUTER JOIN, FULL JOIN.

Ví dụ

Cho biết tên các nhân viên của phòng 'Nghiên cứu'.

Các phép kết có thể lồng nhau

Bài tập

Bài 1. Cho CSDL Quản lý đặt hàng gồm 4 quan hệ:

	20	T
<u>MSKH</u>	TÊNKH	TP
S1	An	НСМ
S2	Hoà	HN
S 3	Bình	NT
S4	Trang	NT
S 5	Sơn	NT

VC	
<u>TP</u>	PVC
HCM	01
HN	02
NT	03

МН	42	49
<u>MSMH</u>	TÊNMH	ÐG
P1	Táo	650
P2	Cam	500
Р3	Chanh	450

<u>MSKH</u>	<u>MSMH</u>	SL
S1	P1	300
51	P2	200
S1	P3	400
52	P1	100
S2	P3	300
S 3	P2	200
S4	P2	210

Bài tập: Sử dụng ngôn ngữ SQL

- 1. Cho biết thông tin các khách hàng ở TP HCM.
- 2. Cho biết tên các khách hàng ở TP HCM.
- 3. Hãy cho biết tên và thành phố của tất cả các khách hàng.
- 4. Cho biết tên và đơn giá của các mặt hàng có đơn giá lớn hơn 450
- 5. Hãy cho biết các thành phố có quan hệ kinh doanh (không được chứa những dòng trùng nhau)
- 6. Cho biết mã số khách hàng đặt mặt hàng có mã số là P1.
- 7. Cho biết mã số và tên khách hàng đặt mặt hàng có mã số là P1.
- 8. Cho biết mã số và tên khách hàng đặt mặt hàng có tên là Táo.
- Cho biết tên và thành phố các khách hàng đặt những mặt hàng có đơn giá >300.
- 10. Cho biết các khách hàng vừa đặt mặt hàng P1 vừa đặt mặt hàng P2.

Bài tập về nhà

❖ Bài tập Chủ đề 3. Sách Phương pháp giải bài tập cơ sở dữ liệu quan hệ, Nguyễn Đức Thuần, Trương Ngọc Châu.

